37020 XVI Vaststelling van de begrotingsstaten van het Ministerie van Volksgezondheid, Welzijn en Sport (XVI) voor het jaar 2027

Nr. 88 Brief van de minister van Langdurige Zorg, Jeugd en Sport

Aan de Voorzitter van de Tweede Kamer der Staten-Generaal

Den Haag, 5 oktober 2026

Het is van groot belang dat wij de verschrikkingen van de Tweede Wereldoorlog en de Holocaust nooit vergeten. De ambitie van het kabinet voor het beleid van Oorlogsgetroffenen en Herinnering van de Tweede Wereldoorlog (OHW) is daarom dat elke Nederlander op een kwalitatief goede manier in aanraking kan komen met het verhaal van de Tweede Wereldoorlog en de Holocaust in al haar facetten. Daarbij wordt de verbinding gelegd met hedendaagse maatschappelijke vraagstukken zoals democratie, rechtsstaat en vrijheid. Hierbij bouw ik voort op hetgeen onder mijn voorganger in gang is gezet.

Bij Voorjaarsnota 2025 heeft het vorige kabinet besloten om de brede WOII-sector van een financiële impuls te voorzien en is een versterkingsprogramma gestart dat samen met het Veldberaad WOII[1] wordt uitgevoerd.[2] Dit programma richt zich op de toekomstbestendigheid van de WOII-sector waaronder de nationale herinneringscentra.[3] Later dit jaar kom ik met een beleidsbrief over de voortgang van dit programma en mijn verdere beleidsaccenten.

Vooruitlopend hierop ga ik in deze brief specifiek in op de voortgang van de aangenomen motie van het Kamerlid Van Dijk (SGP)[4] over de aanvullende financiering voor de vernieuwing van Herinneringscentrum Kamp Westerbork en op mijn plannen voor de vernieuwing van het Nederlands Auschwitz Paviljoen in staatsmuseum Auschwitz-Birkenau te Polen. Graag informeer ik uw Kamer hierover in aanloop naar de begrotingsbehandeling van het ministerie van VWS.

De komende jaren zullen de laatste ooggetuigen van de Tweede Wereldoorlog en de Holocaust ons ontvallen. Dit betekent dat Nederlanders niet langer uit eerste hand kennis kunnen nemen van waartoe discriminatie, uitsluiting en het wegvallen van de democratische rechtsstaat kunnen leiden. Andere manieren van kennisoverdracht, zoals een bezoek aan een zichtbare plek waar deze verschrikkingen hebben plaatsgevonden, worden daarom nog belangrijker.

Het kabinet investeert in de nationale herinneringscentra omdat een bezoek aan een authentieke plek waar deze geschiedenis zich heeft voltrokken een impactvolle manier is om kennis op te doen over de Tweede Wereldoorlog en de Holocaust. Op deze plekken kan het indringende verhaal worden aangeraakt en

---

[1] Netwerkorganisatie waarin de belangrijkste partijen uit de WOII-sector vertegenwoordigd zijn.
[2] Kamerstuk 36 600 XVI, nr. 184.
[3] De nationale herinneringscentra zijn: Herinneringscentrum Kamp Westerbork, Nationaal Monument Kamp Vught, Oranjehotel, Nationaal Monument Kamp Vught, Het Nationaal Holocaust Museum en Indisch Herinneringscentrum. Sinds 2026 financiert VWS daarnaast ook het Apeldoornsche Bos dat zich nog in de opstartfase bevindt.
[4] Kamerstuk 36 800 XVI, nr. 134.

gevoeld. Een dergelijke ervaring kan helpend zijn om een beter begrip te krijgen van de gebeurtenissen van toen en lerend zijn voor de toekomst. Hiermee committeert het kabinet zich aan de centrale doelstelling van de International Holocaust Remembrance Alliance (IHRA) om onderzoek naar en educatie over de Holocaust te bevorderen en te versterken, onder meer via de bescherming van de toegang tot authentieke locaties uit de Holocaust, de genocide op de Roma en vervolging van andere slachtoffers.[5] Naast de versterking van alle nationale herinneringscentra spelen momenteel in het bijzonder trajecten rond Westerbork en Auschwitz.

Het Nederlands Auschwitz Paviljoen

Een van de bekendste authentieke plekken in het buitenland is het vernietigingskamp Auschwitz: het symbool van gruwelijke geschiedenis van de Holocaust. Op deze plek werden vele Joden, Sinti, Roma en anderen op systematische wijze vermoord tijdens de Tweede Wereldoorlog.

Sinds 1980 bevindt zich in het Staatsmuseum Auschwitz-Birkenau in Polen het Nederlands Paviljoen. Het Paviljoen is een tentoonstellingsruimte in het Staatsmuseum dat het verhaal vertelt over de Jodenvervolging in Nederland. Ook andere landen hebben een paviljoen in het Staatsmuseum gehuisvest en vertellen daar het eigen nationale verhaal van de Holocaust.

Vanwege de bijzondere solidariteit en ereschuld is de Nederlandse overheid verantwoordelijk voor het Nederlands Paviljoen. Het ministerie van VWS heeft het beheer en behoud van het Paviljoen uitbesteed aan het Nederlands Auschwitz Comité (NAC).

De laatste aanpassing van de Nederlandse tentoonstelling dateert uit 2005. Om de opstelling meer aan te laten sluiten bij de belevingswereld en educatieve behoeften van de huidige en toekomstige bezoekers uit binnen- en buitenland, heb ik het NAC en het Joods Cultureel Kwartier (waar o.a. het Nationaal Holocaust Museum onder valt) gevraagd een plan van aanpak op te stellen voor de vernieuwing van het paviljoen. Hiervoor heb ik reeds €150.000 ter beschikking gesteld.

Dit plan moet voorzien in een integrale projectaanpak die de vernieuwing aanstuurt om een eigentijdse, betekenisvolle en historische presentatie te realiseren binnen de geldende monumentale, museale en bouwkundige kaders van staatsmuseum Auschwitz-Birkenau. Het bestaat onder meer uit de ontwikkeling van de museale visie en concept, het in kaart brengen van alle relevante nationale en internationale stakeholders en het opstellen van een dekkingsplan. Dit plan van aanpak moet in het eerste kwartaal van 2027 gereed zijn.

Op basis hiervan gaat de uitvoeringsfase van start. Afhankelijk van de uitkomsten van het plan van aanpak ben ik voornemens hiervoor binnen de huidige begroting van Oorlogsgetroffenen en Herinnering WOII een additionele financiële

[5] IHRA Charter for Safeguarding sites (2023).

bijdrage te verstrekken van in totaal €1 miljoen verspreid over de uitvoeringsperiode. Tot slot worden gesprekken gevoerd met verschillende partners waaronder fondsen, om het project mede te financieren.

Herinneringscentrum Kamp Westerbork

In 2026 en 2027 wordt € 15 miljoen geïnvesteerd in de vernieuwing van Westerbork.[6] Deze middelen zijn beschikbaar gesteld door het vorige kabinet. Uw Kamer heeft tijdens de begrotingsbehandeling van het ministerie van VWS op 5 maart 2025 een motie van het Kamerlid Van Dijk (SGP) aangenomen, waarin de regering wordt verzocht om bij voorjaarsnota 2026 een voorstel te doen voor aanvullende financiering van Westerbork na 2027.

In antwoord op een Kamervraag over de betreffende motie heb ik aangegeven dat het praktisch niet haalbaar was deze recent aangenomen motie mee te nemen in de voorjaarsbesluitvorming 2026 en dat het kabinet welwillend met de wens van de Tweede Kamer aan de slag gaat.[7] Daarbij wil ik eerst inzicht in de resultaten van de eerdere financiële bijdrage en de vorderingen van de eerste fase van de vernieuwing. Ik heb ook aangegeven dat ik samen met Westerbork en andere financiers zal onderzoeken hoe de verdere vernieuwing kan worden gerealiseerd.

Inmiddels heeft de directeur van Westerbork mij uitgebreid geïnformeerd over de stand van zaken. Na een uitvoerige voorbereiding zal in de eerste helft van 2027 daadwerkelijk worden gestart met de eerste fase van de vernieuwing. Ook de minister-president heeft op 24 juni jl. een bezoek aan het kamp gebracht. Er is contact gelegd met medeoverheden in binnen- en buitenland. Bij alle partijen blijkt een positieve grondhouding en de bereidheid om gezamenlijk aan de slag te gaan en bij te dragen aan de vernieuwing van het Herinneringscentrum. De aankomende periode worden de gesprekken voortgezet en wordt een concreet plan gemaakt voor de verdere realisatie van de vernieuwing van Westerbork, inclusief een begroting. Hier kom ik in het voorjaar van 2027 nader op terug.

De minister van Langdurige Zorg, Jeugd en Sport,
W.R.C. Sterk

[6] Kamerstuk 36 600 XVI, nr. 184.
[7] Kamerstuk 36 915 XVI, nr. 3.